

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2026. Issue 7

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

XALQARO IQTISODIY INTEGRATSIYA VA O'ZBEKISTONNING JAHON HAMJAMIYATIGA KIRIB BORISHI

Sayfiddinova Sabina Muhiddinovna

CHDPU Pedagogika fakulteti

Menejment yo'nalishi 24-1 guruh talabasi

sayfiddinovasabina888@gmail.com

Kalit so'zlar: Xalqaro iqtisodiy integratsiya, jahon hamjamiyati, iqtisodiy hamkorlik, tashqi iqtisodiy faoliyat, global iqtisodiyot, xalqaro savdo, investitsiyalar, eksport salohiyati, mintaqaviy integratsiya, iqtisodiy islohotlar, barqaror iqtisodiy rivojlanish, raqobatbardoshlik, tashqi savdo siyosati, xalqaro tashkilotlar, iqtisodiy diplomatiya.

Key words: International economic integration, global community, economic cooperation, foreign economic activity, global economy, international trade, investment, export potential, regional integration, economic reforms, sustainable economic development, competitiveness, foreign trade policy, international organizations, economic diplomacy.

Annotatsiya: Mazkur maqolada xalqaro iqtisodiy integratsiyaning nazariy asoslari hamda O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga integratsiyalashuv jarayonlari tahlil qilingan. Mamlakatda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar, tashqi savdo aloqalarining kengayishi, investitsiya muhitini yaxshilash va xalqaro iqtisodiy tashkilotlar bilan hamkorlikni rivojlantirishning iqtisodiy taraqqiyotdagi o'рни yoritilgan. Shuningdek, O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy integratsiyadagi ishtiroki natijasida yuzaga kelayotgan imkoniyatlar va mavjud muammolar baholanib, ularni bartaraf etish hamda mamlakatning jahon iqtisodiyotidagi raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Abstract: This article examines the theoretical foundations of international economic integration and analyzes Uzbekistan's integration into the global community. It highlights the role of ongoing economic reforms, the expansion of foreign trade relations, improvements in the investment climate, and the development of cooperation with international economic organizations in promoting sustainable economic growth. The study also evaluates the opportunities and challenges arising from Uzbekistan's participation in international economic integration and proposes scientifically grounded recommendations aimed at strengthening the country's competitiveness and enhancing its position in the global economy.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida xalqaro iqtisodiy integratsiya mamlakatlarning barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Integratsiya davlatlar o'rtasida tovarlar, xizmatlar, kapital va ishchi kuchining erkin harakatlanishini rag'batlantirib, iqtisodiy hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqadi.

Natijada xalqaro savdo hajmi kengayadi, investitsiyalar oqimi ortadi, zamonaviy texnologiyalar va innovatsiyalar almashinuvi jadallashadi hamda ishlab chiqarish samaradorligi oshadi. Shuningdek, xalqaro iqtisodiy integratsiya mamlakatlarning jahon bozoridagi raqobatbardoshligini kuchaytirish, eksport salohiyatini oshirish, yangi bozorlarni o'zlashtirish va iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlar uchun integratsiya jarayonlari iqtisodiy o'sishni jadallashtirish, xorijiy investitsiyalarni jalb etish va xalqaro moliyaviy institutlar bilan samarali hamkorlikni rivojlantirishning muhim vositasi hisoblanadi. Shu bois xalqaro iqtisodiy integratsiya zamonaviy jahon iqtisodiyotining ajralmas tarkibiy qismi sifatida mamlakatlarning uzoq muddatli taraqqiyoti va global iqtisodiy tizimdagi o'rnini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xalqaro iqtisodiy integratsiya zamonaviy jahon xo'jaligi rivojlanishining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, davlatlar o'rtasidagi iqtisodiy aloqalarning chuqurlashuvi, ishlab chiqarish omillari harakatining erkinlashuvi hamda yagona iqtisodiy makon shakllanishini ifodalaydi. Iqtisodiy adabiyotlarda xalqaro iqtisodiy integratsiya mamlakatlar iqtisodiyotining o'zaro yaqinlashuvi, milliy xo'jaliklarning xalqaro mehnat taqsimotiga tobora kengroq jalb etilishi va iqtisodiy siyosatni muvofiqlashtirish jarayoni sifatida talqin etiladi. Ushbu jarayon xalqaro savdo hajmining ortishi, investitsiyalar oqimining ko'payishi, texnologiyalar almashinuvi va ishlab chiqarish samaradorligining oshishiga xizmat qiladi. Natijada mamlakatlar o'z iqtisodiy salohiyatini mustahkamlash, raqobatbardoshligini oshirish hamda global iqtisodiy tizimda munosib o'rin egallash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Iqtisodiy integratsiya odatda bir necha bosqichlarda rivojlanadi. Dastlab mamlakatlar o'rtasida preferensial savdo kelishuvlari tuziladi va ayrim tovarlarga bojxona imtiyozlari beriladi. Keyingi bosqich erkin savdo hududi bo'lib, unda ishtirokchi davlatlar o'zaro savdodagi bojxona to'siqlarini bekor qiladi, biroq uchinchi davlatlarga nisbatan mustaqil savdo siyosatini saqlab qoladi. Undan keyingi bosqich bojxona ittifoqi bo'lib, a'zo mamlakatlar yagona tashqi bojxona tarifini qo'llaydi. Umumiy bozor bosqichida esa tovarlar bilan bir qatorda xizmatlar, kapital va ishchi kuchining erkin harakatlanishi ta'minlanadi. Keyinchalik iqtisodiy va valyuta ittifoqi shakllanib, yagona makroiqtisodiy siyosat hamda ayrim hollarda umumiy valyuta joriy etiladi. Integratsiyaning eng yuqori bosqichi to'liq iqtisodiy integratsiya bo'lib, unda ishtirokchi davlatlar iqtisodiy siyosatni kompleks ravishda muvofiqlashtiradi. Globallashuv va xalqaro iqtisodiy integratsiya o'zaro uzviy bog'liq tushunchalardir. Globallashuv jahon xo'jaligida davlatlar o'rtasidagi iqtisodiy, moliyaviy, texnologik va axborot aloqalarining kengayishiga olib kelsa, iqtisodiy integratsiya ushbu jarayonning amaliy ifodasi hisoblanadi. Zamonaviy transport-logistika tizimlarining rivojlanishi, raqamli texnologiyalarning jadal ommalashuvi, elektron tijoratning kengayishi hamda transmilliy kompaniyalar faoliyatining kuchayishi mamlakatlarning global iqtisodiyotga integratsiyalashuvini yanada tezlashtirmoqda. Shu sababli bugungi kunda iqtisodiy rivojlanishning

barqaror sur'atlarini ta'minlash ko'p jihatdan mamlakatning xalqaro iqtisodiy hamkorlikdagi faolligiga bog'liq bo'lib qolmoqda.

O'zbekiston mustaqillikka erishgach, ochiq bozor iqtisodiyotini shakllantirish va jahon hamjamiyati bilan o'zaro manfaatli iqtisodiy aloqalarni rivojlantirishni ustuvor yo'nalish sifatida belgiladi. Dastlabki yillarda mamlakat tashqi iqtisodiy faoliyatning huquqiy asoslarini yaratish, xorijiy investitsiyalarni jalb etish, milliy valyutani joriy etish hamda xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yishga alohida e'tibor qaratdi. O'zbekiston qisqa muddat ichida ko'plab davlatlar bilan diplomatik va iqtisodiy aloqalarni o'rnatdi, xalqaro tashkilotlarga a'zo bo'ldi hamda tashqi savdo munosabatlarini bosqichma-bosqich kengaytirdi. Shu bilan birga, iqtisodiyotning strategik tarmoqlarini rivojlantirish, eksport salohiyatini oshirish va investitsion muhitni yaxshilash bo'yicha izchil islohotlar amalga oshirildi. 2017-yildan boshlab mamlakatda iqtisodiy ochiqlikni ta'minlashga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar yangi bosqichni boshlab berdi. Xususan, milliy valyutaning erkin konvertatsiyasi joriy etildi, tashqi savdo tartiblari soddalashtirildi, bojxona va soliq ma'murchiligi takomillashtirildi, investorlar uchun qulay huquqiy sharoit yaratildi hamda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari keng rivojlantirildi. Natijada xorijiy investitsiyalar hajmi sezilarli darajada oshdi, eksport geografiyasi kengaydi, yangi sanoat va logistika loyihalari amalga oshirildi. Shuningdek, mamlakatning **Jahon savdo tashkiloti (JST)**ga a'zo bo'lish jarayonlari faollashdi, xalqaro standartlarni milliy qonunchilikka joriy etish bo'yicha tizimli ishlar olib borildi. Ushbu islohotlar O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy integratsiyadagi faolligini oshirib, mamlakatning jahon bozoriga yanada chuqurroq kirib borishiga zamin yaratdi. O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy integratsiyasida xalqaro moliya institutlari va mintaqaviy tashkilotlar bilan hamkorlik alohida ahamiyat kasb etadi. Mamlakat Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi, Osiyo taraqqiyot banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki, Islom taraqqiyot banki kabi moliya institutlari bilan energetika, transport, qishloq xo'jaligi, ta'lim, sog'liqni saqlash va infratuzilmani modernizatsiya qilish yo'nalishlarida keng ko'lamli investitsiya loyihalarini amalga oshirmoqda. Shu bilan birga, Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi, Shanxay hamkorlik tashkiloti, Turkiy davlatlar tashkiloti, Markaziy Osiyo davlatlari doirasidagi iqtisodiy hamkorlik va mintaqaviy integratsiya tashabbuslarida faol ishtirok etmoqda. Mazkur hamkorlik yo'nalishlari tashqi savdo hajmini oshirish, transport-logistika yo'laklarini rivojlantirish, investitsiyalarni ko'paytirish hamda mintaqaviy iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Umuman olganda, O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy integratsiya jarayonlaridagi faol ishtiroki mamlakatning iqtisodiy rivojlanish sur'atlarini jadallashtirish, tashqi iqtisodiy aloqalarni diversifikatsiya qilish va xalqaro raqobatbardoshligini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Amalga oshirilayotgan islohotlar hamda xalqaro hamkorlikni kengaytirishga qaratilgan siyosat O'zbekistonning jahon iqtisodiyotiga chuqur integratsiyalashuvi uchun mustahkam institutsional va huquqiy asos

yaratmoqda. Bu esa uzoq muddatda mamlakatning barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlash va global iqtisodiy makondagi mavqeini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy integratsiyadagi ishtiroki mamlakat iqtisodiyotining ochiqlik darajasini oshirish, tashqi iqtisodiy aloqalarni kengaytirish va jahon xo'jaligi tizimiga faol integratsiyalashuvni ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Ayniqsa, 2017-yildan boshlab amalga oshirilgan iqtisodiy liberallashtirish siyosati natijasida tashqi savdo, investitsiyalar, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik va mintaqaviy iqtisodiy aloqalarda sezilarli ijobiy o'zgarishlar kuzatildi. Mazkur jarayonlar O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy makondagi o'rnini mustahkamlash bilan birga, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishga ham xizmat qilmoqda.

Tashqi savdo aylanmasining o'sishi. So'nggi yillarda O'zbekiston tashqi savdo hajmi barqaror o'sish tendensiyasini namoyon etmoqda. Tashqi iqtisodiy faoliyatni erkinlashtirish, bojxona tartib-taomillarini soddalashtirish, yangi eksport bozorlarini izlash va transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish natijasida mamlakatning tashqi savdo aylanmasi sezilarli darajada kengaydi. Tashqi savdo geografiyasi ham diversifikatsiya qilinib, an'anaviy hamkorlar bilan bir qatorda Osiyo, Yevropa va Yaqin Sharq davlatlari bilan iqtisodiy aloqalar mustahkamlandi.

Eksport va import dinamikasi. O'zbekiston eksport tarkibida oltin, rangli metallar, tabiiy gaz, to'qimachilik mahsulotlari, meva-sabzavot mahsulotlari, kimyo sanoati mahsulotlari va xizmatlar muhim o'rin egallaydi. So'nggi yillarda yuqori qo'shilgan qiymatga ega sanoat mahsulotlari ulushini oshirishga qaratilgan siyosat eksportni diversifikatsiya qilishga xizmat qilmoqda. Import tarkibida esa asosan zamonaviy texnologik uskunarlar, sanoat xomashyosi, transport vositalari, farmatsevtika mahsulotlari va iste'mol tovarlari ustunlik qiladi. Bu holat mamlakatda sanoatni modernizatsiya qilish va yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratishga bo'lgan ehtiyoj bilan izohlanadi. Eksport hajmining o'sishi valyuta tushumlarini ko'paytirayotgan bo'lsa, importning ortishi ishlab chiqarishni texnologik yangilash va investitsion loyihalarni amalga oshirishga xizmat qilmoqda.

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar. Xalqaro iqtisodiy integratsiyaning eng muhim natijalaridan biri O'zbekistonga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (FDI) oqimining ortishidir. 2017-yildan keyin investitsiya qonunchiligining takomillashtirilishi, erkin iqtisodiy zonalar faoliyatining kengaytirilishi, investorlar huquqlarining kafolatlanishi va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining rivojlantirilishi investitsion muhitni sezilarli darajada yaxshiladi. Xorijiy investitsiyalar asosan energetika, tog'-kon sanoati, kimyo sanoati, avtomobilsozlik, elektrotexnika, qishloq xo'jaligi, qurilish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohalariga yo'naltirilmoqda. Investitsiyalar oqimining ortishi yangi ish o'rinlari yaratish, ishlab chiqarish hajmini kengaytirish, zamonaviy

texnologiyalarni joriy etish va eksport salohiyatini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

O'zbekistonning xalqaro reytinglardagi o'rne. So'nggi yillarda amalga oshirilgan iqtisodiy islohotlar natijasida O'zbekistonning xalqaro reyting va indekslardagi ko'rsatkichlari yaxshilanmoqda. Jumladan, Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi, Osiyo taraqqiyot banki hamda boshqa xalqaro institutlar mamlakatda makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, investitsiya muhitini yaxshilash va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash borasidagi islohotlarni ijobiy baholab kelmoqda. Shuningdek, kredit reyting agentliklari tomonidan O'zbekistonning suveren kredit reytinglari saqlab qolinayotgani yoki yaxshilanayotgani xorijiy investorlar ishonchini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, logistika samaradorligi, innovatsion rivojlanish va raqobatbardoshlik kabi yo'nalishlarda hali ham takomillashtirilishi lozim bo'lgan jihatlar mavjud.

Jahon savdo tashkilotiga (JST) a'zolik jarayoni. O'zbekistonning Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lish jarayoni mamlakatning xalqaro iqtisodiy integratsiyasidagi eng muhim strategik yo'nalishlardan biridir. JSTga a'zolik bozor iqtisodiyoti tamoyillarini yanada mustahkamlash, milliy qonunchilikni xalqaro savdo qoidalariga moslashtirish, eksportchilar uchun qulay sharoit yaratish hamda xorijiy investorlar ishonchini oshirishga xizmat qiladi. So'nggi yillarda JSTga a'zolik bo'yicha muzokaralar faollashdi, tashkilotga a'zo davlatlar bilan ikki tomonlama muzokaralar olib borilmoqda, bojxona, texnik reglamentlar, sanitariya va fitosanitariya me'yorlari xalqaro standartlarga moslashtirilmoqda. Mazkur jarayon mamlakatning xalqaro savdo tizimiga yanada chuqur integratsiyalashuvini ta'minlashi kutilmoqda. Xalqaro iqtisodiy integratsiyaning iqtisodiyotga ta'siri. O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy integratsiyadagi faol ishtiroki mamlakat iqtisodiyotiga ko'plab ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Avvalo, tashqi savdo hajmining ortishi ishlab chiqarishning kengayishiga, eksport salohiyatining oshishiga va valyuta tushumlarining ko'payishiga xizmat qilmoqda. Xorijiy investitsiyalar oqimining o'sishi esa sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va mehnat unumdorligini oshirish imkonini bermoqda. Shu bilan birga, xalqaro iqtisodiy integratsiya mahalliy korxonalarni xalqaro standartlar asosida faoliyat yuritishga undaydi, raqobat muhitini kuchaytiradi hamda mahsulot va xizmatlar sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Biroq integratsiya jarayoni ayrim xavf va muammolarni ham yuzaga keltiradi. Jumladan, global bozor kon'yunkturasidagi o'zgarishlar, tashqi iqtisodiy inqirozlar, logistika xarajatlarining yuqoriligi va ayrim eksport mahsulotlariga qaramlik iqtisodiy barqarorlikka ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish, innovatsion texnologiyalarni rivojlantirish va eksport geografiyasini kengaytirish xalqaro iqtisodiy integratsiyaning ijobiy samarasini yanada oshirishning muhim omillari hisoblanadi.

XULOSA

Xalqaro iqtisodiy integratsiya zamonaviy jahon iqtisodiyotining ajralmas tarkibiy qismi sifatida mamlakatlarning barqaror iqtisodiy rivojlanishi, investitsiyaviy jozibadorligini oshirish hamda xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligini mustahkamlashda muhim o‘rin tutadi. O‘zbekiston mustaqillik yillarida jahon hamjamiyatiga bosqichma-bosqich integratsiyalashuv siyosatini amalga oshirib kelmoqda. Ayniqsa, 2017-yildan boshlab iqtisodiy ochiqlikni ta’minlashga qaratilgan islohotlar tashqi iqtisodiy aloqalarni kengaytirish, investitsiya muhitini yaxshilash va xalqaro iqtisodiy hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qildi. Mamlakatda tashqi savdo aylanmasining kengayishi, eksport salohiyatining ortishi, to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar hajmining ko‘payishi hamda xalqaro moliya institutlari va mintaqaviy tashkilotlar bilan hamkorlikning faollashuvi xalqaro iqtisodiy integratsiya jarayonlarining amaliy samarasini namoyon etmoqda. Shu bilan birga, Jahon savdo tashkilotiga a‘zolik bo‘yicha olib borilayotgan islohotlar milliy iqtisodiyotni xalqaro savdo qoidalariga moslashtirish, biznes muhitini takomillashtirish va xorijiy investorlar ishonchini mustahkamlash uchun muhim huquqiy hamda institutsional asos yaratmoqda. Kelgusida xalqaro iqtisodiy integratsiya samaradorligini yanada oshirish uchun eksport tarkibini diversifikatsiya qilish, yuqori qo‘shilgan qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish, transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va milliy mahsulotlarning xalqaro standartlarga muvofiqligini ta’minlash ustuvor vazifalardan biri bo‘lib qoladi. Shu bilan birga, investitsiya muhitini yanada takomillashtirish, institutsional islohotlarni izchil davom ettirish hamda xalqaro iqtisodiy hamkorlikni kengaytirish O‘zbekistonning global iqtisodiy makondagi mavqeini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi. Xalqaro iqtisodiy integratsiya jarayonlarida faol ishtirok etish O‘zbekistonning uzoq muddatli iqtisodiy o‘rinishini ta’minlash, tashqi iqtisodiy aloqalar ko‘lamini kengaytirish va jahon xo‘jaligi tizimidagi raqobatbardoshligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Mazkur yo‘nalishda olib borilayotgan islohotlarning izchil davom ettirilishi mamlakatning barqaror iqtisodiy taraqqiyoti va xalqaro iqtisodiy maydondagi nufuzini yanada mustahkamlash uchun zarur shart hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Vahobov.A.V., Xajibakiyev.Sh.X. (2019). // Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar. // Toshkent: Iqtisod-Moliya.
2. Vahobov.A.V. (2021). // Xalqaro moliya munosabatlari. // Toshkent: Iqtisod-Moliya.
3. Qosimova.G.A. (2020). // Xalqaro iqtisodiy munosabatlar. // Toshkent: Fan va texnologiya.
4. Rasulov.A. (2022). // Xalqaro iqtisodiy integratsiya sharoitida O‘zbekiston tashqi savdosini rivojlantirish yo‘nalishlari. // Biznes-ekspert, 4, 25–31.
5. <https://soff.uz> sayti.
6. <https://inlibrary.uz> sayti.

